

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У ВИДІ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF STUDYING CRIMES IN THE FORM OF APPROPRIATION, WASTE OF PROPERTY OR POSSESSION OF IT THROUGH ABUSE OF OFFICIAL POSITION

Осадчий Б.В., аспірант кафедри
кримінального процесу, детективної
та оперативно-розшукової діяльності

Національний університет «Одеська юридична академія»

У статті проведено теоретичний аналіз надбань доктрини наук кримінального циклу щодо вивчення злочинів у виді привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Так, сучасні зміни в українському суспільстві, відсутність системної роботи в правотворенні та правозастосуванні зумовлюють необхідність вирішення ряду питань щодо кримінологічного вивчення злочинів у виді привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем та вироблення на цій основі заходів протидії, вдосконалення механізмів профілактики. Зазначається, що значна частина науковців відносить злочини передбачені статтею 191 КК України до корупційної злочинності. Також, відповідно до примітки статті 45 КК України: «Корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369 цього Кодексу».

Обґрунтовується, що аналіз наукових досліджень свідчить, що питання кримінологічного дослідження злочинів у виді привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем не мають комплексного характеру. Наявні роботи розглядають злочини передбачені статтею 191 КК України фрагментарно, а тому залишаються невирішені завдання щодо: вивчення соціальних передумов криміналізації злочинів у виді привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; кримінологічної характеристика кількісних і якісних показників злочинів вказаного виду; кримінологічної характеристики осіб, які вчинили такі злочини; детермінації злочинів у виді привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; розроблення методів та заходів протидії. Як свідчить аналіз статистичної звітності злочини передбачені статтею 191 КК України є досить поширеними та сформували певний вид соціальної практики, а тому обґрунтованим видається дослідження вказаних діянь з позицій їх інституціоналізації.

Ключові слова: злочинність, кримінологія, привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, злочини проти власності.

The article carries out a theoretical analysis of the acquisitions of the doctrine of the criminal cycle sciences in relation to the study of crimes in the form of appropriation, waste of property or possession of it by abuse of official position. Thus, modern changes in Ukrainian society, the lack of systematic work in law-making and law-enforcement make it necessary to solve a number of issues related to the criminological study of crimes in the form of appropriation, waste of property or taking possession of it through abuse of official position and, on this basis, developing countermeasures and improving prevention mechanisms. It is noted that a significant number of scientists attribute the crimes provided for in Article 191 of the Criminal Code of Ukraine to corruption crimes. Also, according to the note to Article 45 of the Criminal Code of Ukraine: "Corrupt criminal offenses in accordance with this Code are considered to be criminal offenses provided for in Articles 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, if they are committed by abuse of official position, and as well as criminal offenses provided for by Articles 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369 of this Code."

It is substantiated that the analysis of scientific research shows that the issues of criminological investigation of crimes in the form of appropriation, waste of property or taking possession of it by abuse of official position are not complex in nature. The available works examine the crimes provided for in Article 191 of the Criminal Code of Ukraine in a fragmentary manner, and therefore there remain unresolved tasks regarding: studying the social prerequisites of criminalization of crimes in the form of embezzlement, waste of property or taking possession of it through abuse of official position; criminological characteristics of quantitative and qualitative indicators of crimes of the specified type; criminological characteristics of persons who committed such crimes; determination of crimes in the form of misappropriation, waste of property or possession of it by abuse of official position; development of countermeasures and methods. As evidenced by the analysis of statistical reports, the crimes provided for in Article 191 of the Criminal Code of Ukraine are quite widespread and have formed a certain type of social practice, and therefore the study of these acts from the standpoint of their institutionalization seems justified.

Key words: crime, criminology, embezzlement, embezzlement of property or taking it by abuse of official position, crimes against property.

Сучасні зміни в українському суспільстві, відсутність системної роботи в правотворенні та правозастосуванні зумовлюють необхідність вирішення ряду питань щодо кримінологічного вивчення злочинів у виді привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем та вироблення на цій основі заходів протидії, вдосконалення механізмів профілактики.

Метою цього дослідження є теоретичний аналіз надбань доктрини наук кримінального циклу щодо вивчення злочинів у виді привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Значна частина науковців відносить злочини передбачені статтею 191 КК України до корупційної злочинності. Також, відповідно до примітки статті 45 КК України: «Корупційними кримінальними правопорушеннями від-

повідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364¹, 365², 368-369 цього Кодексу».

У дисертаційному дослідженні «Концепція кримінально-правової протидії корупційним злочинам в Україні» Д. Г. Михайленко зазначає, що «сутність поширеної в Україні корупції підтверджує наявність особливих властивостей корупційних злочинів, які значно підвищують їх суспільну небезпеку порівняно з іншими злочинними діяннями й такими самими злочинами, які вчинюються в країнах із незначним поширенням корупції: 1) спричинення корупційними злочинами прямих суспільно

небезпечних наслідків у вигляді порушення охоронюваних нормами КК про ці злочини суспільних відносин, а також обов'язкових похідних суспільно небезпечних наслідків широкому спектру інших суспільних відносин (наведену властивість можна назвати «комплексна суспільна небезпечність корупційних злочинів»); 2) надзвичайно висока латентність корупційних злочинів; 3) інституціоналізація практик учинення корупційних злочинів; 4) здійснення корупційних злочинів у межах корупційних мереж, приховування окремих діянь і захист такими мережами суб'єктів зазначених злочинів; 5) виконання корупцією функції підтримання керуваності апарату публічного управління, що необхідно суб'єктам, які зобов'язані протидіяти корупції, але підтримують її; 6) розвиненість технологій ухилення від політичної відповідальності, у тому числі за вчинену чи допущену, але не покарану корупцію, а також за нездійснення реальної протидії їй, що суттєво знижує мотивацію до антикорупційної діяльності та гальмує процеси формування політичної волі для цього» [11]. Варто погодитися із науковцем, що «корупційні злочини вирізняються своєю особливістю, яка полягає в тому, що, монополізувавши можливості їх кримінального переслідування, держава не спроможна забезпечити його ефективність щодо корупційної злочинності, оскільки саме особи, яким і належить така влада, поглинені корупційними мережами й часто є також корумпованими. Викладене показує необхідність перегляду зазначеної монополії держави у сфері кримінально-правової протидії корупції й конструювання таких правових інструментів, які були б ефективними в межах інституту кримінального позову» [11]. Вказане є додатковим підтвердженням необхідності дослідження злочинів передбачених статтею 191 КК України саме із кримінологічного підходу.

Ми погоджуємося із В. М. Дрьоміним, що «системність та інституціональність корупції виявляється перш за все у внутрішньому взаємозв'язку корупційних відносин, що охоплюють штучно створену, розгалужену мережу фінансових та інших матеріальних винагород і послуг, які породжують відтворення корупційних відносин на різних лінійних і вертикальних рівнях суспільних відносин, взаємодії влади і населення або представників владних органів між собою» [5]. Професор В. М. Дрьомін зазначає, що «інституціоналізація корупції виявляється в тому, що корупційні відносини настільки тісно вплелися в тканину політичних, економічних, правових взаємин, що стали виконувати регулятивну функцію і привласнили частину функцій легальних соціальних інститутів, що створює загрозу національній безпеці» [5]. Вказане є підґрунтям для дослідження злочинів передбачених статтею 191 КК України саме у контексті цього підходу, що буде зроблено у наступному розділі нашого дослідження. У цьому контексті М. В. Кікалішвілі зазначає, що «корупційна злочинність найбільш очевидно проявляється у корупційних злочинах. Корупційні злочини несуть в собі істотну загрозу суспільному буттю, адже підривають довіру до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших владних організацій, а крім того завдають шкоду фізичним та юридичним особам чи створюють загрозу заподіяння шкоди. Проте необхідно звернути увагу на те, що корупційну злочинність не мають ототожнювати із загальною кількістю вчинених корупційних злочинів, адже їй додатково притаманні ознаки, котрими надаються специфічні властивості соціального явища негативної природи» [8].

У науковій літературі також відсутнє одностайне розуміння категорії «корупційний злочин» та видів діянь, які відносяться до нього. Не вдаючись у фундаментальний аналіз змісту самої категорії, звернемо увагу саме на види корупційних злочинів. Так, М. В. Кікалішвілі під корупційним злочинном розуміє «передбачене в положеннях Кримінального кодексу України (зокрема статтями 191,

262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України (у разі їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем); 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-3692 КК України) діяння суспільно-небезпечного характеру, яке містить ознаки корупції та вчинене посадовою особою органу державної влади або місцевого самоврядування із застосуванням власного службового становища заради власного збагачення, корисливих мотивів, іншої особистої зацікавленості чи аби задовольнити інтереси третіх осіб» [8]. Автор зазначає, що зараз наявні тенденції у поширенні корупційних злочинів в Україні, зокрема активно розвивається та збільшується кількість вчинених злочинів, передбачених статтею 191 КК України [8], з чим варто погодитися.

Обґрунтованою є позиція О. С. Бондаренко. Так, залежно від об'єкту посягань автор визначає корупційні кримінальні правопорушення проти власності, а саме привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (стаття 191 КК України). Автор зазначає, що корупційним є лише те кримінальне правопорушення, відповідальність за вчинення якого передбачено частиною 2 статті 191 КК України [3]. До того ж «заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, не може розглядатися в якості корупційного кримінального правопорушення, тому що не містить ознак корупції, встановлених при її визначенні у абзаці шостому частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання корупції». У зв'язку з цим не можна погодитися з рішенням вітчизняного законодавця щодо беззастережного віднесення частини 2 статті 191 КК України до кола корупційних злочинів (примітка до статті 45 КК України) [13].

Безумовно корупційна злочинність є специфічним явищем злочинної діяльності, а проблеми протидії корупції зараз набули значення ключових в провадженні державою реформ та побудови політики загалом. З цією метою проводяться систематичні реформування органів кримінальної юстиції. Однак без належного кримінологічного дослідження ефективності їх роботи неможливо визначити дієвість таких реформ. До того ж потребує наукового дослідження питання пов'язані з методикою оцінки не тільки роботи органів, а й ефективності власне кримінального закону, тобто перехід від кількісних показників статистичної звітності до її якісного аналізу, що не може бути проведено без надбань кримінологічної науки. У цьому контексті важливим є проведення кримінологічної характеристики привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, як одного із найпоширеніших видів корупційних злочинів. У цьому аспекті вирішення зазначеного завдання передбачає аналіз надбань наук кримінального циклу, а саме кримінології, кримінального права та криміналістики. У зв'язку з цим аналіз думок вчених буде структуровано за відповідним критерієм, а саме віднесення до певної сфери наукових досліджень.

Звернемося спочатку до надбань науки кримінального права. За основу аналізу обрано саме дисертаційні або монографічні дослідження, як найбільш повні та комплексні. Це ж правило буде використане при дослідженні інших наукових доробок в межах криміналістики та кримінології.

Так, дослідження злочинів у виді привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем проводилися як правило в межах вивчення корупційної злочинності або компаративного вивчення різних корупційних складів правопорушень. Так, О.С. Бондаренко у дисертаційному дослідженні визначає підстави класифікації корупційних кримінальних правопорушень, серед яких це особливі характеристики предмета (вартість, розмір, особливо важливий характер тощо). Відповідно до вказаної підстави О.С. Бондаренко стверджує: «згідно з цією підставою пропонуємо виділяти,

по-перше, ті корупційні кримінальні правопорушення, що не наділені особливими характеристиками їх сутності, наприклад, привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ч. 2 ст. 191 КК України); зловживання впливом 177 (ст. 369-2 КК України); протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань (ч. 1 та 2 ст. 369-3 КК України) тощо» [3]. У цьому контексті варто погодитися з автором, щодо віднесення не всієї статті 191 КК України до корупційних злочинів, а саме частини 2 вказаної статті, так як у частині 1 відсутня згадка про «службову особу», що фактично унеможливило віднесення вказаної частини статті до корупційних правопорушень. У зв'язку з цим є обґрунтованим віднесення її до корисливих злочинів. У подальших наших наукових дослідженнях на підставі статистичної звітності Офісу Генерального прокурора України та аналізу матеріалів практики (вироки) це буде додатково підтверджено.

Також ґрунтовне дослідження кримінальної відповідальності за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем проведено С.С. Сирваткою. У дисертаційній роботі «Кримінальна відповідальність за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вчинені у співучасті» автор досліджує становлення правових норм про привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вчинені у співучасті у межах восьми історичних періодів від часів дії «Руської правди» до прийняття чинного КК України у 2001 р. так теперішнього часу. Варто погодитися з автором, що: «необхідним є оновлення нормативної бази, що стосується питання регламентації правового статусу осіб, яким у силу виконання їх службових обов'язків ввірено чуже майно, оскільки це питання регулюється нормативними документами, прийнятими ще за часів СРСР» [12].

У дисертаційній роботі «Кримінальна відповідальність за зловживання службовою особою своїми повноваженнями: теоретико-правові та прикладні аспекти» В. В. Андрієшин провів комплексне дослідження питань кримінальної відповідальності за прояви зловживання та кримінально протиправного використання повноважень службовими особами, що також охоплювало вивчення кримінальної відповідальності передбаченої в статті 191 КК України. У роботі здійснено системну оцінку стану протидії даному суспільно небезпечному явищу в умовах сьогодення, в першу чергу з використанням можливостей кримінального закону. Однак вказане не може бути достатнім без дослідження соціальних практик на основі конкретно соціологічних методів пізнання злочинів передбачених статтею 191 КК України. Тому наукові висновки отримані на підставі дослідження сформульовані у виді теоретичних положень, уточнень характеристик кримінально-правових категорій, висуненні рекомендацій для правозастосовної практики та пропозицій щодо удосконалення діючого законодавства України. Серед пропозицій автора досить цікавою є розробка: «доктринальної концепції «квaziкорупційне шахрайство», в якості складу кримінально-караного шахрайства, який за допомогою способу вчинення умовно та поверхнево може набувати властивостей корупційного правопорушення, не являючись формально-юридично таким» [1].

У дисертаційному дослідженні «Кримінально-правова характеристика корупційних злочинів, пов'язаних з незаконним заволодінням майном та іншими предметами» К.Г. Биковим проведена комплексна кримінально-правова характеристика корупційних злочинів, пов'язаних з незаконним заволодінням чужим майном або іншими предметами. Так, обґрунтованими видаються пропозиції автора щодо: «визначення у КК України категорії «корупційні злочини» не шляхом закріплення вичерпного кола злочинів, а шляхом вказівки на ознаки таких діянь, а саме:

1) містить склад злочину; 2) вчиняється відповідною особою; 3) способом його вчинення є зловживання своїм службовим становищем; 4) характеризується умисною формою вини; 5) спеціальною метою є одержання без законних на те підстав будь-якої неправомірної вигоди», а також, що «з набранням чинності Законом України від 13 травня 2016 року № 1261-VII та постанови Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 27 жовтня 2016 року у справі № 5-99кc16, корупційні злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 357 та 410 КК України, мають місце лише за умов спричинення внаслідок їх вчинення істотної шкоди, сукупний розмір якої у 100 (сто) і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян» [2].

Також варто звернути увагу на дослідження в межах криміналістики. Так, у дисертаційному дослідженні «Розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» С. С. Кулик звертає увагу, що «підвищена суспільна небезпека привласнення, розтрата або заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем полягає в тому, що суб'єктами їх учинення є службові особи, які порушуючи право власності, завдають збитків у великих та особливо великих розмірах і шкодять правильній діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних чи комунальних підприємств, організацій» [9]. Із вказаною позицією автора можна погодитися лише частково, адже відповідно до аналізу практики застосування частини 1 статті 191 КК України суб'єктами вказаного злочину не є службові особи. Все ж варто погодитися з автором, що «методика розслідування злочинів, передбачених статтею 191 КК України, є базовою для розслідування інших економічних злочинів, пов'язаних із корисливими посяганнями на чуже майно. Диференціація окремих (внутрішньовидових і позавидових) методик відбувається за галузевою ознакою, характеристиками способу вчинення злочинів, особою злочинця та ознаками предмету злочинного посягання, оскільки в побудованих за цим принципом методиках найбільш повно і всебічно відображено специфіку, що стосується основних елементів криміналістичної характеристики розкрадань» [9]. Також у роботі обґрунтовано зроблено висновок про взаємозв'язок між способом заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем та сферою господарської та фінансової діяльності, у зв'язку з чим виокремлено специфіку інших елементів їх криміналістичної характеристики, зокрема предмету злочинного посягання, умов та обстановки вчинення злочину, особи злочинця та слідової картини [9].

В. В. Дерновий у дисертаційному дослідженні «Розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців», обґрунтовує, що обстановка вчинення заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців охоплює низку дій як в Україні, так і за її межами. Дії залучених іноземців до заволодіння чужим майном за межами України можуть мати як протиправний, так і правомірний характер, коли дії здійснюють наймані працівники (наприклад, номінальні директори панамської чи кіпрської компаній, що виконують лише формальну роль і не мають інформації стосовно джерел походження коштів на рахунках товариства, ні щодо їх подальшого використання) [4]. Не можна погодитися з автором, щодо віднесення до наукової новизни роботи «систематизацію переліку публічних баз даних іноземних держав, за допомогою яких є можливість отримати інформацію про власників іноземних компаній та їхні установчі документи, фінансову звітність, іншу важливу інформацію, яка є важливою криміналістичною інформацією під час розслідування заволодіння чужим

майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців» [4]. Адже за змістом це є аналітичною роботою, що не має наукового результату, а саме такого, що відбувся вперше.

Досить цікавою є дисертаційне дослідження С. О. Журби «Криміналістична характеристика та розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем у сфері житлово-комунального господарства». Так, автор на основі застосування міждисциплінарного підходу надає характеристику «кримінальним правопорушенням у сфері ЖКГ». С. О. Журба стверджує, що вони «становлять однорідну групу суспільно небезпечних діянь проти власності, у сфері господарської діяльності, у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням житлово-побутових послуг, проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, проти безпеки виробництва, на основу систематизації яких покладено комплекс спільних ознак особи правопорушника, обстановки і предмета посягання, слідоутворення й специфічних засобів збирання і використання доказів» [6].

У дисертаційній роботі «Особливості методики розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості» О. Ю. Камишанський досліджує питання пов'язані із специфікою методики розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості. На основі масиву матеріалів кримінальних проваджень (справ), систематизації статистичних, результатів опитування слідчих автор визначає проблеми розслідування таких розкрадань, до яких відносить: специфіка технологічного циклу та бухгалтерського обліку вуглевидобувного підприємства, необхідність використання спеціальних знань на усіх етапах розслідування та інші. Також, О. Ю. Камишанським сформовано криміналістичну характеристику розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості та їх типових матеріальних та ідеальних відображень (слідів); осіб, які вчинили вказані розкрадання» [7].

Безумовно вказані наукові роботи мають наукову значення, однак для проведення кримінологічної характеристики злочинів у виді привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вивчення їх детермінації та протидії – є малоцінними. Це пов'язано, в першу чергу у фундаментальних відмінностях саме предмету вивчення вказаних наук. Тому проаналізуємо роботи кримінологів щодо вивченої тематики.

Так, В. О. Мартиненко у дисертаційному дослідженні «Запобігання зловживанню владою або службовим становищем, що вчиняється державними службовцями» вивчає комплекс теоретичних і практичних проблем запобігання зловживанню владою або службовим станови-

щем, що вчиняється державними службовцями. У роботі автор досліджує «ступінь впливу різних за своєю природою чинників, які сприяють учиненню службових злочинів та корупційних правопорушень в органах державної влади, їх латентності, серед яких головними визнано недостатньо чітку регламентацію службових повноважень окремих груп кадрів і категорій персоналу, приховування слідів протиправного діяння (дії або бездіяльності) як самими правопорушниками, так і їх безпосередніми керівниками, а також зв'язок службових зловживань з іншими правопорушеннями, до яких можуть бути причетні потерпілі та інші зацікавлені особи» [10].

Також, автором розроблено кримінологічний портрет «сучасної особи злочинця державного службовця, який зловживає владою або службовим становищем – це особа чоловічої статі у віці від 30 до 50 років з повною вищою освітою, яка має чітку антигромадську установку – займану посаду розуміє виключно як засіб незаконного збагачення» [10]. Однак із вказаного портрету неможливо встановити інші, крім соціально-демографічних, ознаки особистості особи, що вчинила злочин. До того ж саме системне вивчення особистості особи злочинця є ключовим для визначення профілактичних заходів протидії досліджуваним злочинам.

Досить неоднозначною є пропозиція автора «зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службового становища та службову недбалість вважати злочинами у кримінологічному вимірі та розробляти заходи по їх запобіганню, не зважаючи на виключення законодавцем абсолютної більшості встановлених порядків службової діяльності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності з числа об'єктів кримінально-правової охорони», так як вказанні злочини передбаченні відповідними статтями КК України, а тому вказані відносини залишаються об'єктом кримінально-правової охорони.

Загалом аналіз наукових досліджень свідчить, що питання кримінологічного дослідження злочинів у виді привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем не мають комплексного характеру. Наявні роботи розглядають злочини передбаченні статтею 191 КК України фрагментарно, а тому залишаються невирішені завдання щодо: вивчення соціальних передумов криміналізації злочинів у виді привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; кримінологічної характеристика кількісних і якісних показників злочинів вказаного виду; кримінологічної характеристики осіб, які вчинили такі злочини; детермінації злочинів у виді привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; розроблення методів та заходів протидії. Як свідчить аналіз статистичної звітності злочини передбаченні статтею 191 КК України є досить поширеними та сформувавши певний вид соціальної практики, а тому обґрунтованим видається дослідження вказаних діянь з позицій їх інституціоналізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієшин В. В. Кримінальна відповідальність за зловживання службовою особою своїми повноваженнями: теоретико-правові та прикладні аспекти : дис. ... докт. філос. : 081 «Право». Одеса, 2020. С. 22–23.
2. Биков К. Г. Кримінально-правова характеристика корупційних злочинів, пов'язаних з незаконним заволодінням майном та іншими предметами : дис. ... канд. юрид. наук (докт. філос.) : 12.00.08 (081 «Право»). Харків, 2018. С. 19–20.
3. Бондаренко О. С. Концепція кримінально-правової протидії корупції в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Суми, 2021. С. 153.
4. Дерновий В. В. Розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців : дис. ... докт. філос. : 081 «Право». Київ, 2021. С. 20–21.
5. Дрьомін В. М. Інституціональна теорія злочинності та криміналізації суспільства : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2010. С. 322.
6. Журба С. О. Криміналістична характеристика та розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем у сфері житлово-комунального господарства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. С. 21–23.

7. Камишанський О. Ю. Особливості методики розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2018. С. 20–21.
8. Кікалішвілі М. В. Теоретико-прикладні засади формування та реалізації стратегії й тактики протидії корупційній злочинності : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро, 2021. С. 109.
9. Кулик С. С. Розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2015. С. 7.
10. Мартиненко В. О. Запобігання зловживанню владою або службовим становищем, що вчиняється державними службовцями : дис. ... докт. філос. : 081 «Право». Київ, 2019. С. 21–22.
11. Михайленко Д. Г. Концепція кримінально-правової протидії корупційним злочинам в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2018. С. 374.
12. Сироватка С. С. Кримінальна відповідальність за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вчинені у співучасті : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2020. С. 23–24.
13. Татаркевич Я.О. Викрадення у кримінальному праві України : поняття та форми : дис. ... докт. філос. : 081 «Право». Одеса, 2022. С. 164.